

ESTD 2013

BIBLIOVCA

2018 / [EUROPSKA KNJIŽEVNOST](#) / [KOLUMNЕ](#) / [PUBLICISTIKA](#) / [TIMPRESS](#)

ČITANJE NA ODLASKU: KNJIŽEVNOST KAO ŽIVOTNA POTREBA – Pieter Steinz

January 23, 2018 / 0 Comment

Tu večer sam ušetala u Menart u Avenue Mallu kako bih kratko provjerila je li im došla neka sasvim deseta knjiga, a kako je Gregory bio sa mnom, krenula sam za njim skroz do kraja knjižare jer se dijete odmah na ulazu otrgnulo iz ruke i počelo trčati među policama.

Ne znam ni zašto mi je za oko zapela baš ova knjiga. Naslovnica i nije nešto upadljiva, a ni dan danas mi nije nešto posebno ni lijepa. Mislim da me je riječ "čitanje" natjerala da je dvaput pogledam i da se onda do nje vratim nakon što sam uspješno uspostavila kontrolu nad vlastitim djetetom. Čitaj: primila ga za ruku i napola vodila, a napola vukla prema izlazu. Što je njemu, naravno, uvijek užasno smiješno.

Ako tako nastavi šetati vješajući mi se za prste, za koju godinu ću si moći obuvati i vezivati cipele bez saginjanja...

Elem, zaustavili smo se mi pored ove knjige i kako mi nije dao da je pošteno razgledam (jer jednom rukom ne mogu držati, otvarati i listati knjigu, da se malo familijariziram sa sadržajem i stilom), zgrabila sam je i odnijela na blagajnu. Tek sam doma, kad sam je vadila iz torbe, vidjela da se zapravo radi o zbirci nekakvih priča o čitanju i to iz pera nekog tamo anonimusa. Bila sam malo razočarana, no što sad; znala sam baciti pare i na gore stvari.

Onda mi se dogodila jedna od onih večeri kada mi niti jedna knjiga koju sam čitala nije išla, a ništa drugo osim čitanja mi se nije radilo, pa sam prekopavala police u potrazi za nečim laganim i zabavnim i kratkim. Na kauč sam dovukla nekoliko knjiga, među njima i ovu. Tako radim kad ne znam što bih: uzmem nekoliko naslova, obećam si da ću od svakoga pročitati jedno poglavlje i onda odlučiti sviđa li mi se ijedna od njih toliko da bih je nastavila čitati.

I tu sam konačno shvatila što je ova knjiga i o čemu je ova knjiga. Uskoro sam čitala ne samo prvu kolumnu, već i drugi i treću i dvadeset i treću! U dvije večeri sam je pročitala.

"Čitajući postajem putnik."

Pieter Steinz, ČITANJE NA ODLASKU

WWW.BIBLIOVCA.COM

Pieter Steinz bio je nizozemski književni kritičar, novinar i publicist. Nakon što je završio studij povijesti i engleskog jezika i književnosti, predavao je povijest na Sveučilištu u Amsterdamu, a onda skoro petnaest godina radio kao novinar za *NRC Handelsblad*. Novinarstvo je napustio kada je postao ravnatelj Nizozemske zaklade za književnost.

Nepune dvije godine kasnije dijagnosticirana mu je teška progresivna bolest živčanost sustava, amiotrofična lateralna skleroza ili, skraćeno, ALS. Kako sam kaže, ALS je paralizirajuća bolest koja je ne samo progresivna i smrtonosna, nego i vrlo rijetka. Simptomi nastupaju relativno brzo i Pieter Steinz je uskoro bio prisiljen napustiti svoju dužnost ravnatelja Zaklade, a preostalo vrijeme provesti u krugu prijatelja i obitelji te pokušavajući si olakšati sve tegobe koje zadese onoga koga ova bolest odabere odvesti s ovoga svijeta.

"Ako, poput mene, nisi vjernik,
nema više instance na koju možeš
prebaciti krivnju, kao ni onostranog
gdje se stvari poravnavaju.
Smrtonosna bolest nije ništa više ni manje
od glupog peha."

Pieter Steinz, ČITANJE NA ODLASKU

WWW.BIBLIOVCA.COM

Kako su i čitanje i pisanje bile njegove velike ljubavi, i gotovo jedine aktivnosti koje je još mogao obavljati (a i to sve teže), prihvatio je priliku da za *NRC Handelsblad* piše kolumnu. Odlučio je u ono malo vremena koje mu je preostalo pročitati knjige koje nije stigao pročitati, vratiti se knjigama koje je nekada volio i ponovno uživati u njima, i svojim čitateljima kroz svoje kolumne ponuditi jedinstven uvid u razvoj jedne bolesti i u njegov vlastiti pokušaj da je kroz čitanje razumije, ali i da je kroz knjige koje je čitao pokuša objasniti i približiti čitateljima.

Pišući kolumnu, nadao se da će sam pronaći onu čarobnu utjehu riječi o kojoj su mnogi i govorili i pisali; ta njegova potraga dala je dirljivu, zabavnu, hrabru zbirku jedinstvenih osvrtâ na neka od najznačajnijih djela i svjetske i nizozemske književnosti.

"O utjesi čitanja nemam dakle puno toga za reći. No s druge strane nezamislive su mi protekle dvije godine bez mojih omiljenih knjiga. A ako ima nešto u čemu sam posebno uživao, onda je to bilo pisanje o knjigama koje volim. To s pravom mogu nazvati utjehom."

Pieter Steinz, ČITANJE NA ODLASKU

WWW.BIBLIOVCA.COM

Prva kolumna koju je Steinz napisao odnosila se na Platonovog "Fedona"; čitatelja upoznaje s činjenicom da je sa 49 godina života primio svoju dijagnozu i da ga je vlastita pribrana reakcija poprilično iznenadila. Bio je potpuno sposoban osvrnuti se na svoj život, na svojih 30-ak godina karijere, na svoj brak i obitelj, i zaključiti da je zadovoljan; da je proživio dobar život.

U prvoj kolumni upoznaje čitatelja s time kako je otrov djelovao na Sokratovo tijelo; slično će ALS djelovati na njegovo tijelo, samo će krenuti u obrnutom smjeru – umjesto da prvo oduzme kontrolu nad ekstremitetima i zatim krči put do srca i pluća, njegova verzija bolesti krenut će prvo na pluća...

"Kao i samosažaljenje,
strah od smrti je kontraproduktivan
i oduzima previše vremena;
to je zapravo prijevremeni pokop."

Pieter Steinz, ČITANJE NA ODLASKU

WWW.BIBLIOVCA.COM

O kojim sve knjigama dalje piše Steinz?

Sebe i svoje stanje pronalazi u djelima A. Dumasa, F. Kafke, C. Dickensa, F. Scotta Fitzgeralda, Marcela Prousta, L. Pirandella, Arthura C. Clarkea, H. Hessea, itd.

Pronalazi se u dramama, poeziji, znanstvenofantastičnim romanima, u horor pričama, ali i u bajkama. Jedna od najdražih kolumni mi je ona o Andersenovoj "Maloj sireni" – kao netko tko je trčao maratone i zatim ostao potpuno nepokretan, bilo mu je savršeno jasno kako se netko odrekao glasa u zamjenu za noge, premda je znao da će mu svaki korak biti kao da gazi na uspravnu oštricu noža.

Čak je čitavu jednu kolumnu posvetio knjizi "Greška u našim zvijezdama" i o njoj je pisao na zaista originalan način, dajući čitatelju neke dodatne crtice o kojima može razmišljati kada se bude prisjećao ili čitao (prvi put ili ponovno) popularnu knjigu Johna Greena.

Kroz svoje kolumne najčešće se, naravno, vrti oko straha od smrti; preispituje čega se to točno čovjek boji, kako on razmišlja o onome što dolazi ili nedolazi nakon smrti, i dalje se čudi svojoj pribranosti, premda priznaje da nije ravnodušan prema vlastitom odlasku.

U ovom dijelu me je najviše zadivio: treba hrabrosti kako bi čovjek hrabrio sebe pred nezaustavljivim umiranjem. Svidjelo mi se što je od svih učenja koja su mnoge religije i filozofije nudile kao način razmišljanja o vlastitoj prolaznosti, Pieter Steinz najviše smisla pronalazio u onome što su poučavali stoici.

"Dobro umrijeti, smatra stoik, znači
izbjeći opasnost od lošega života.
A to pak znači da ga ne rastežeš nepotrebno.
'Onoga ti pohvali i nasljeduj koji ne zazire
umrijeti iako mu godi život.
Jer koja je odlika izaći kad si izbačen?'"

Pieter Steinz, ČITANJE NA ODLASKU

WWW.BIBLIOVCA.COM

Unatoč tome što je ovu knjigu pisao čovjek koji umire, i još umire trpeći brojne fizičke smetnje i bolne nelagode, i unatoč tome što se knjiga bavi temama koje su ne samo teške, već su mnoge od njih gotovo tabu, Pieter Steinz napisao je zbirku koja je na neki način toliko lagana i optimistična i na pravim mjestima u pravoj mjeri dotaknuta jednim inteligentnim humorom, da ju je zaista bio užitak čitati.

Toliko toga novog sam naučila o knjigama i autorima koje sam već poznavala (ali ne na ovaj način) i toliko toga još želim naučiti; za toliko autora mi je žao što ih nemamo u hrvatskom prijevodu – kako Steinz o njima piše, došlo mi je da nabavim sve te knjige i onda gnjavim svoju kumu da mi ih čita i prevodi.

Da je bar imao više dana, da je bar imao više snage, da je barem imao još malo vremena – ili da je barem ranije započeo – mislim da je mogao složiti zbirku tekstova koja bi mi bila jednako draga kao što su mi nekada bili dragi de Montaigneovi eseji.

Ispade da je ova knjiga baš jedna od onih koje tražim, a ni ne znam da ih tražim – poseban biser koji je iza sebe ostavila pametna i draga osoba s posebnim pogledom na život, koja je voljela živjeti i koja je voljela ono što je radila i koja je, barem se tako čini, ovaj svijet napustila spokojna.

"Naravno da postoji mogućnost da se u kasnijem stadiju, kada mi se zaduha pogorša a udovi posve otkažu, prepadnem smrti. Konačno, imaš samo jedan život i strašna je pomisao da se moraš oprostiti od svega i od svih do kojih ti je stalo. A do tada se nadam istoj onoj spokojnosti koju možeš vidjeti kod ljudi koji su doživjeli starost dublju nego što su se ikada nadali: bilo je lijepo, umoran sam, pustite me sada da mirno zaspim."

Pieter Steinz, ČITANJE NA ODLASKU

WWW.BIBLIOVCA.COM

Ako je budete čitali, pripremite olovke i papire, sigurna sam da ćete puno bilježiti i pisati. Knjiga je zaista pravo iznenađenje i, na opći užas mog dragog, dokaz da moje impulzivne kupnje knjiga nisu promašaji, već možda intervencija Providnosti. 😊

By: Iva

Tags:

ALS • biblioterapija • bolest • čitanje • čitanje kao lijek • kolumne • nizozemska • nizozemska književnost • pieter steinz • slider • susret sa smrću • utjeha čitanja

Share:

YOU MIGHT ALSO LIKE

0 COMMENTS